

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Bakalářská práce

Rozvoj venkova a možnosti jeho financování z rozpočtu EU

Vypracoval: Alena Boháčová
Vedoucí práce: Ing. Veronika Humlerová, Ph.D.

České Budějovice 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Alena BOHÁČOVÁ**
Osobní číslo: **E12323**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Strukturální politika EU pro veřejnou správu**
Název tématu: **Rozvoj venkova a možnosti jeho financování z rozpočtu EU**
Zadávací katedra: **Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce bude zhodnocení programovacího období 2007 - 2013 z pohledu rozvoje venkovských obcí v Jihočeském kraji. V práci bude provedena kvantitativní analýza zaměřená na čerpání finančních prostředků z EU obcím a její výsledky pak porovnány s analýzou kvalitativní - dotazníkovým šetřením provedeným mezi starosty venkovských obcí různých velikostí.

Metodika práce:

1. Studium literárních pramenů
2. Zhodnocení programovacího období 2007 - 2013
3. Analýza čerpání finančních prostředků venkovskými obcemi
4. Dotazníkové šetření se starosty
5. Vyhodnocení

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Literární rešerše, 3. Cíl a metodika, 4. Řešení problematiky, 5. Provedení analýzy, 6. Závěr, 7. Resumé, 8. Použitá literatura, 9. Přílohy

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **40-50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. Boháčková, I., & Hrabánková, M. (2008). **Strukturální politika EU. Praha: Nakladatelství C. H. BECK.**
2. OECD (2006). **The New Rural Paradigm - Policies and Governance. Paris.**
3. Pělucha, M. a kol. (2012). **Venkov na prahu 21. století: venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů měst a venkova v globalizované ekonomice. Praha: Alfa Nakladatelství.**
4. Šelešovský, J. & Rektořík, J. a kol. (1999). **Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací (ropo, o.p.s., s.r.o., a.s., sdružení obcí). Brno: Masarykova univerzita.**
5. Wokoun, R. a kol. (2007). **Regionální rozvoj a jeho management v České republice. Praha: Oeconomica.**

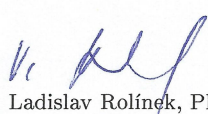
Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Veronika Humlerová, Ph.D.

Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (25)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 26. března 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 7. dubna 2015

.....

Alena Boháčová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Ing. Veronice Humlerové, Ph.D. za vstřícné jednání a vedení mé bakalářské práce, za její cenné rady a připomínky a především za její trpělivost při vytváření této práce.

Dále bych chtěla poděkovat starostům obcí, kteří mi poskytli potřebné informace o svých obcích.

Abstrakt

Předmětem bakalářské práce „Rozvoj venkova a možnosti jeho financování z rozpočtu EU“ je zhodnocení programovacího období 2007 – 2013 z pohledu rozvoje venkovských obcí v Jihočeském kraji.

První část je zaměřena na charakteristiku venkova, venkovských obcí a možnosti jejich rozdělení. Vzhledem k zaměření práce je zde objasněna úloha regionální politiky EU. Jsou zde také podrobně rozebrány cíle programového období 2007 – 2013.

V praktické části je provedena kvantitativní analýza zaměřená na čerpání finančních prostředků z EU obcím. Její výsledky jsou porovnány s analýzou kvalitativní, která byla provedena pomocí dotazníkového šetření mezi starosty venkovských obcí různé velikosti. Výsledky dotazníkového šetření byly použity ke konstrukci srovnávacích grafů.

Klíčová slova: regionální rozvoj, EU, venkov, regionální politika, programovací období

Abstract

The bachelor thesis deals with the rural development and its funding from the EU budget and its the goal is to evaluate the programming period 2007 – 2013 from the perspective of the rural development in South Bohemia.

The theoretical part is oriented to the characteristics of the rural area, rural municipalities and methodologies to classify regions into urban or rural. It also explains the role of the EU regional policy regarding the rural development. There is a detailed description of objectives of the programming period from 2007 to 2013, too.

In the practical part, there is a quantitative analysis, which is focused on the use of the EU funding to municipalities and its results are compared with a qualitative analysis, which was done through a questionnaire survey conducted with mayors of rural municipalities of different sizes. The results of the survey will be used for construction of comparative graphs.

Key words: rural development, EU, municipalities, region, policy, programming period

Obsah

Úvod.....	2
1 Teoretická část.....	3
1.1 Venkov	3
1.1.1 Klasifikace jednotek NUTS	3
1.1.2 Typologie venkova	4
1.2 Regionální politika	8
1.2.1 Nástroje regionální politiky	8
1.2.2 Aktéři rozvoje venkova.....	10
1.2.3 Dokumenty regionální politiky	12
1.3 Programové období 2007 – 2013	14
1.3.1 Cíle regionální politiky pro programové období 2007 – 2013	14
1.3.2 Program rozvoje venkova 2007 – 2013	19
2 Metodika.....	24
3 Praktická část.....	25
3.1 Charakteristika Jihočeského kraje.....	25
3.2 Dotazníkové šetření.....	29
Závěr	40
Summary.....	41
Seznam použitých zdrojů.....	42
Seznam obrázků.....	46
Seznam tabulek	46
Seznam grafů	46
Seznam příloh	46

Úvod

Tématem této bakalářské práce je „Rozvoj venkova a možnosti jeho financování z rozpočtu EU“. Venkovské oblasti zaujímají 91 % území Evropské unie a jsou domovem pro více než 56 % jejich obyvatel. Tato skutečnost činí z rozvoje venkova politiku prvořadého významu. Zemědělství a lesnictví mají stále velký význam pro využívání půdy a správu přírodních zdrojů ve venkovských oblastech Evropské unie a jako základna pro ekonomické rozčlenění venkova. Z těchto důvodů je posílení evropské politiky rozvoje venkova jednou z hlavních priorit Evropské unie.

Česká republika vstoupila 1. května 2004 do Evropské unie a s tím přijala i její jednotlivé politiky, včetně té regionální. Tímto dnem získala i možnost čerpat finanční prostředky z fondů Evropské unie. Česká republika měla možnost využít takzvané předvstupní nástroje, které sloužily především k podpoře příslušných politických a hospodářských změn, přispěly k zavedení legislativy Evropské unie a sladění legislativy s legislativou Evropské unie. Také měly pomoci snížit ekonomické rozdíly mezi kandidátskými zeměmi Evropské unie a napomohly při budování institucí nezbytných pro fungování kandidátských zemí v rámci Evropské unie. Ačkoliv Česká republika vstoupila do Evropské unie v druhé polovině programovacího období 2004 – 2006, zapojila se do čerpání prostředků a realizovala 16 programů podpory fondů Evropské unie s celkovou alokací přibližně 80 miliard korun. V programovacím období 2007 – 2013 bylo na regionální politiku ve všech členských státech vyčleněno více než 347 miliard eur, z nichž Česká republika mohla získat více než 26 miliard eur.

Cílem této bakalářské práce je zhodnocení programovacího období 2007 – 2013 z pohledu rozvoje venkovských obcí v Jihočeském kraji. Práce bude rozdělena na dvě části. V první tzv. teoretické části bude charakterizován venkov a venkovské obce, bude zde také popsáno vymezení venkova a jeho typologie. Vzhledem k tématu bude v této části objasněna úloha regionální politiky a cíle programového období 2007 – 2013.

V praktické části se bude nacházet nejprve krátká charakteristika Jihočeského kraje. Poté bude následovat vyhodnocení dotazníkového šetření, které má za úkol přiblížit situaci venkovských obcí v otázce čerpání dotací a problémů s nimi spojených.

1 Teoretická část

1.1 Venkov

Venkov lze obecně charakterizovat jako oblast volně nezastavěné krajiny a venkovských osídlení, zahrnujících venkovská sídla, zemědělské a vodní plochy, lesy, plochy místních komunikací a ostatní plochy nacházející se v tomto prostoru. Mezi hlavní znaky venkova patří nižší hustota zalidnění, menší sídla, vyšší zaměstnanost v zemědělství, určité sepjetí místních obyvatel s přírodou a krajinou, architektonickým rázem a charakterem zástavby a určitým životním stylem. Tyto rysy mohou být v některých oblastech značně potlačeny. (CZSO, Obecné poznatky k vymezení venkova, 2008)

Dalším rysem venkova je také vysoký produkční potenciál území z hlediska potravinářské produkce, hustá síť pozemních komunikací podporující integraci venkovského prostoru s jejich spádovými centry nebo velmi malé zastoupení malých a středních konkurenceschopných podniků.

Potřeba vymezení venkova nastala v souvislosti se vstupem České republiky (dále jen ČR) do Evropské unie (dále jen EU), a to především v kontextu s dotačními programy. (Boháčková, Hrabánková, 2009)

1.1.1 Klasifikace jednotek NUTS

Členění NUTS (Nomenklatura územních statistických jednotek) bylo zavedeno EU pro potřeby klasifikování jednotné unifikované struktury územních jednotek. Klasifikace byla vytvářena z jednotných metodických principů Eurostatu s přihlédnutím k administrativnímu uspořádání konkrétního státu. (Velický, Klasifikace jednotek NUTS, 2009) Z tohoto důvodu můžeme najít v EU 27 různých systémů členění. Každý členský stát je rozdělen do třech úrovní statistických jednotek, a to dle počtu obyvatel, jak je uvedeno v tabulce 1.

Tabulka 1: Regionální členění území v zemích Evropské unie

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012

ČR byla nucena kvůli vstupu do EU zavést mezi stát a kraje, na které byla do této doby tradičně dělena, ještě jeden stupeň členění odpovídající úrovni NUTS II, a to regiony soudržnosti, které se skládají z jednoho či více krajů. Právě tam je totiž směřována podpora z fondů EU. Tyto regiony vznikly také z toho důvodu, že Evropská kohezní politika podporuje především celky s počtem obyvatel pohybujícím se mezi 800 tisíci a 3 miliony a české kraje těchto počtů obyvatelstva většinou nedosahují. V následující tabulce č. 2 můžeme vidět počty jednotek v jednotlivých úrovních klasifikace. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Regiony regionální politiky EU, 2012)

Tabulka 2: Zařazení územních jednotek České republiky v systému CZ–NUTS

Úroveň	Název	Jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Region soudržnosti	8
NUTS III	Kraj	14

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012

1.1.2 Typologie venkova

Nejvíce používanou a zároveň jednou z nejuznávanějších metod je klasifikace regionů stanovena Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD). Tato typologie je postavena zejména na kritériu hustoty zalidnění a velikosti městských center nacházejících se v regionu. Venkovským regionem se stává oblast, jejíž hustota zalidnění nepřesahuje 150 obyvatel na 1 km². S ohledem na toto kritérium se regiony na úrovni NUTS III dále rozdělují podle stupně rurality na:

- převážně venkovské oblasti – více než 50 % obyvatel žije ve venkovských oblastech;
- venkovské oblasti – 15 až 50 % obyvatel žije ve venkovských oblastech;

- převážně městské oblasti – méně než 15 % obyvatel žije ve venkovských obcích.

Pro přesnější vymezení venkovských oblastí je nutné vzít v úvahu i kritérium existence urbánních center v daných regionech. Nachází-li se v oblasti městské centrum s více než 200 000 obyvateli, ale jejich počet nepřesahuje 25 % obyvatel celého regionu, označujeme jej jako „převážně venkovská oblast“. „Převážně městskou oblastí“ označujeme region, ve kterém má urbanistické centrum více než 500 000 obyvatel, ale jejich podíl je menší než 25 % obyvatel celého regionu. (OECD, Regional Typology, 2011)

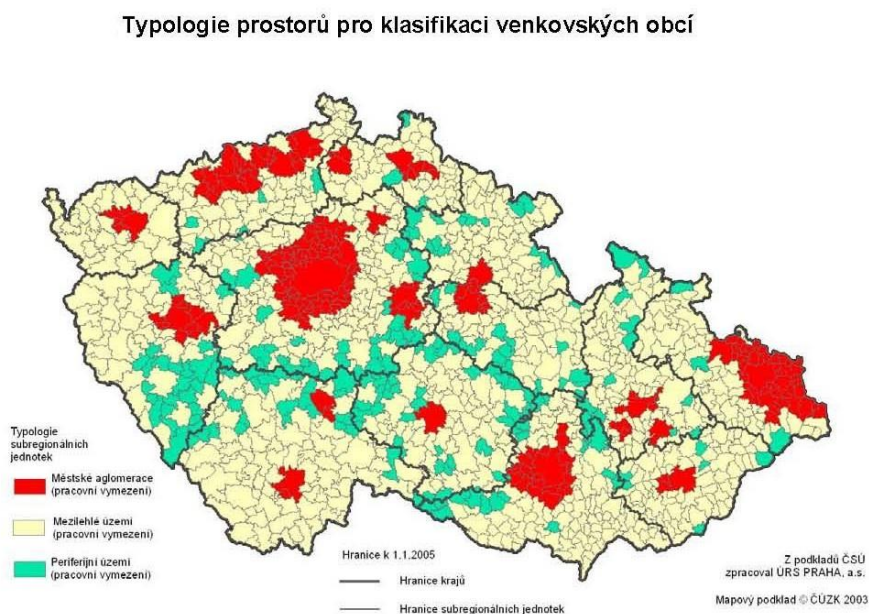
Hustota zalidnění je nejpoužívanějším kritériem pro vytváření typologie venkovských oblastí z důvodu jednoduchosti a statistické dostupnosti, ale má i mnoho odpůrců (viz také Pělucha et al., 2009). Nejen, že zahrnuje malá a středně velká města do venkova, ale může být velmi zavádějící s ohledem na vysokou rozdílnost venkovských oblastí v zemích EU. Dle metodiky OECD venkovský prostor zabírá přes 90 % rozlohy EU a žije v něm okolo 6 % obyvatelstva všech členských států EU. (Kouřilová a kol., 2012)

V ČR se pro určení venkovské obce používá hranice 2 000 obyvatel. Obce s nižším počtem obyvatel jsou v naší zemi nazývány obcemi venkovskými. Venkovské oblasti spravují území, které tvoří 73,6 % plochy státu, což představuje 89,82 % ze všech obcí. V těchto oblastech však žije pouze čtvrtina obyvatel (26,3 %). (Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013, 2010) Z výše uvedené definice bude vycházet i tato práce.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR ve své Strategii regionálního rozvoje ČR 2007 – 2013 doplňuje metodiku OECD o typologii podle polohy venkovských oblastí. Venkov se podle ní dělí na příměstský venkov, mezilehlý venkov a venkov odlehlý. Kategorie nejsou v dokumentu blíže specifikovány, pouze se konstatuje nejednoznačnost přijatého vymezení venkovských regionů. Ve Strategii se využívá nižších správních jednotek než NUTS III, a to malých subregionálních jednotek, které představuje obec se základní vybaveností a jejich spádové území. Dle této definice se za příměstský venkov považují venkovské obce v rámci městských aglomerací, resp. úzce vymezených urbanizovaných území s více než 50 000 obyvateli. Odlehlým venkovem se rozumí

především periferní území, neboli území s nepříznivými sociálně–ekonomickými charakteristikami obyvatelstva a osídlení a mezilehlý prostor zahrnuje zbývající území ČR. (CZSO, Obecné poznatky k vymezení venkova, 2008) Rozdělení ČR dle této typologie můžete vidět na následujícím obrázku č. 1.

Obrázek 1: Typologie prostorů pro klasifikaci venkovských obcí

Zdroj: Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013, Typologie prostorů pro klasifikaci venkovských obcí, 2010

Eurostat, statistický úřad Evropské unie, zvolil jiný přístup vymezení obcí, který je také založen na kritériu hustoty osídlení, ale jedná se o tzv. „vymezení podle stupně urbanizace“. V této typologii jsou obce rozděleny do tří kategorií:

- hustě zalidněné oblasti – charakteristické sousedícími obcemi, jejichž hustota obyvatel nepřesahuje 500 obyv./ km²;
- střední oblasti – obce s hustotou větší než 100 obyv./ km² a nepatří k hustě zalidněným oblastem, celková populace musí být nejméně 50 000 obyvatel nebo musí sousedit s hustě zalidněnou oblastí;
- řídko osídlené oblasti – ostatní obce, které nejsou zahrnuty v předchozích kategoriích.

Jednou z dalších doplňkových metod klasifikace může být přístup inspirovaný studii Rady Evropy a Evropské komise. Podle stupně jejich zapojení do národního hospodářství je můžeme rozdělit na:

- integrované venkovské oblasti – vyznačují se rostoucí populací a zaměstnaností v sekundárním a terciárním sektoru, ale zemědělství je zde klíčové při využití půdy;
- středně pokročilé venkovské oblasti – relativně vzdálené od městských oblastí, převládá zde primární a sekundární sektor s velkým podílem zemědělských aktivit;
- odlehlé venkovské oblasti – charakteristické nejnižší hustotou obyvatelstva, obvykle i nejnižšími příjmy a starším obyvatelstvem, které je zaměstnáno převážně v zemědělství.

(Pělucha a kol., 2006)

1.2 Regionální politika

Podle Vanhovea a Klaassena (1987) představuje regionální politika „*všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.*“ (Vanhove, Klaassen, 1987)

Ústředním orgánem regionální politiky je podle zákona č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo pro místní rozvoj. Ministerstvo spravuje finanční prostředky určené k zabezpečování regionální politiky státu a koordinuje činnosti ostatních ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ve věcech regionální politiky. (Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, 2014)

Jedním z nejdůležitějších úkolů regionální politiky, způsobený růstem meziregionálních rozdílů v 90. letech, je napomáhat vyváženému rozvoji celého území ČR, neboli postupně zmenšovat disparity mezi regiony. Neméně významným cílem je zvyšování konkurenceschopnosti a soudržnosti mezi regiony. (Chabičovská, Galvasová, Binek, Holeček, Příbylíková, 2009)

1.2.1 Nástroje regionální politiky

Nástroje regionální politiky se obvykle rozdělují na makroekonomické a mikroekonomické. Avšak používají se i některé další nástroje, které nemají primární ekonomický obsah, jako jsou nástroje administrativní nebo institucionální. Je velice důležité dospět k souladu mezi jednotlivými nástroji, abychom dosáhli očekávaných výsledků. (Stejskal, Kovárník, 2009)

Makroekonomické nástroje

Makroekonomické nástroje lze využívat jen v omezené míře, neboť musí být v souladu s ostatními národohospodářskými cíli, jakými jsou udržení inflace na žádoucí úrovni, vyrovnanost platební bilance či realizace cílů průmyslové nebo zemědělské politiky. Využívané makroekonomické nástroje jsou především tři: fiskální politika, monetární politika a protekcionismus. Pomocí státního rozpočtu dochází

k meziregionálnímu přerozdělování financí, a to díky daním a odvodům na jedné straně a strukturou výdajů státního rozpočtu na straně druhé. Monetární politika ovlivňuje finanční prostředky v ekonomice, ale její využití pro řešení regionálních problémů je velmi přísně omezeno vzhledem k jejím negativním dopadům na inflaci. Třetím makroekonomickým nástrojem je protekcionismus, neboli ovlivňování dovozů státem prostřednictvím dovozních limitů a cel. Díky zvýšení cla a dovozním limitům lze upadajícím regionům snížit konkurenci a směřovat poptávku na domácí výrobu. I zde nalezneme negativní dopady použití tohoto nástroje. Jsou jimi ekonomické ztráty vyplývající z odvetných opatření diskriminované země, snížení možnosti realizace komparativních výhod plynoucích ze specializace země a zapojení do mezinárodního obchodu.

Mikroekonomické nástroje

Mikroekonomické nástroje především ovlivňují rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorové lokalizaci. V podstatě jimi jsou účelově poskytované finanční částky, plynoucí ze státního, regionálního či lokálního rozpočtu. Mikroekonomické nástroje se snaží obnovit rovnováhu na regionálních trzích práce ovlivňováním jedné či obou stránek tohoto trhu, neboli práce a kapitálu. Rozdělujeme je do dvou skupin, a to na nástroje ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil a nástroje působící na prostorový pohyb kapitálu.

Nástroje relokace pracovních sil se používaly především v počátečním období aplikace regionální politiky, jelikož je již všeobecně prokázáno, že pracovní síla nereaguje ihned na meziregionální rozdíly ve mzdách a v míře nezaměstnanosti. Je nutné poznat všechny faktory vstupující do rozhodování pracovní síly o migraci, jinak by nástroje regionální politiky ovlivňovaly toto rozhodování nežádoucím způsobem. Vzhledem k tomu, že migrace obyvatelstva vede pokaždé ještě k hlubší depresi v rozvoji regionu, je otázkou, zda je účelné odliv obyvatelstva podporovat. Nastane-li situace, kdy je podpora migrace žádoucí, využívají se ekonomické nástroje na částečnou úhradu nákladů spojených s migrací (úhrada nákladů na stěhování, výkup nemovitostí, podpora při nákupu nového bytu či domu). Důležitou roli hrají neekonomické otázky např. psychologického charakteru, které jsou důvodem k migraci obyvatel, proto je potřeba, aby ekonomické stimuly byly dostatečně vysoké.

Nástroje relokace kapitálu mají za úkol vytvářet nová pracovní místa, čehož lze dosáhnout prostřednictvím již zavedených firem nebo přilákáním nových podniků. Pohyb kapitálu lze uskutečňovat dvěma způsoby, a to stimulací nebo restrikcí. Stimulace bývá obvykle používána prostřednictvím různých finančních podpor a snížením daňových sazeb. Restrikce naopak zvýšením daňových sazeb. (Wokoun, Pělucha, Kouřilová, Obecná regionální politika, 2011)

Nástroje regionální politiky jsou klasifikovány různými způsoby, které se liší pohledem jednotlivých autorů. Dle Wokouna a Matese (2006), lze nástroje rozdělit na finanční a nefinanční. Finanční nástroje představují neinvestiční a investiční pobídky (granty, dotace), kapitálové podílnictví a daňová a rozpočtová zvýhodnění (slevy na daních, zvýhodnění v odvodech rozpočtových příjmů). Nefinanční nástroje reprezentují nástroje administrativní (legislativa), institucionální (strategické plánování), věcné a jiné nefinanční nástroje (propagace regionu). (Wokoun, Mates, 2006)

Důležitým nástrojem jsou také fondy, které financují rozvoj venkova a hrají důležitou roli při hospodářském rozvoji ve všech zemích EU. Mezi tyto fondy řadíme Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond. (Evropská komise. Regionální politika – Inforegio, Fondy, 2014)

1.2.2 Aktéři rozvoje venkova

Za aktéry lokálního rozvoje na venkově můžeme považovat v nejširším slova smyslu všechny formalizované instituce či jednotlivce, jež se nějakým způsobem podílejí na dění na venkově nebo jsou jeho součástí.

Základní rozdělení aktérů vychází z jejich pozice vzhledem ke správní organizaci území, které odpovídá jednotlivým úrovním veřejné správy. Dle tohoto hlediska lze aktéry rozdělit podle působnosti, a to na aktéry s působností evropskou, národní, regionální a lokální. (Bínek, Svobodová, Holeček, Galvasová, Chabičovská, 2009)

Aktéry regionální politiky na národní úrovni jsou především ministerstva, a to zejména Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Ministerstvo zemědělství ČR. Regionální politice a rozvoji venkova se věnují i jiná ministerstva, jako například Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo financí ČR anebo Ministerstvo průmyslu

a obchodu ČR. Důležitou roli na národní úrovni hrají také celostátní zájmová uskupení, spolky a svazy. Za nejvýznamnější subjekty lze považovat Agrární komoru ČR, Zemědělský svaz ČR či Spolek pro obnovu venkova.

Na krajské úrovni mají svébytné postavení kraje, jež disponují vlastními finančními prostředky, s kterými mohou relativně svévolně nakládat. Díky státním prostředkům Programu obnovy venkova mohou od roku 2004 vytvářet nové krajské programy obnovy venkova. Zprostředkovatelem informací, o záměrech Společné zemědělské politiky, pro cílové skupiny (laická, zemědělská, potravinářská a lesnická veřejnost) se stala Krajská informační střediska pro rozvoj zemědělství a venkova. Významnými subjekty jsou také vysoké školy, podnikatelská a nezisková sdružení. (Bínek, Svobodová, Holeček, Galvasová, Chabičovská, 2009)

Nejširší zastoupení aktérů ovlivňujících rozvoj venkova je na úrovni lokální. Hlavními subjekty jsou obce, avšak jejich spolupráce je ovlivněna jejich roztržitostí, neboť zde existují převážně menší obce, které nedisponují dostatečnými finančními prostředky, a také jejich informovanost není ideální. Aby obec dosáhla svých cílů, je pro ni důležitá spolupráce s jinými obcemi. Nejčastěji spolu vytvářejí dobrovolné svazky obcí nebo místní akční skupiny. K rozvoji obce je důležitý také společenský život. Díky místním institucím a spolkům dochází k pravidelnému setkávání obyvatel ze všech skupin a společnému řešení problémů, což podporuje stabilitu společnosti a napomáhá nastartovat rozvoj obce. Neméně významnou roli hrají podnikatelské subjekty, které vytvářejí nová pracovní místa a přispívají tak k uspokojování potřeb obyvatel. Nejpočetnější skupinu obyvatel tvoří starousedlíci, které kromě historických kořenů váže k danému místu také vlastnictví nemovitostí a drobných zvířat. Leckdy nastává problém, když noví obyvatelé, hledající vhodné podmínky pro bydlení, získají početní převahu a snaží se prosazovat své názory v zastupitelstvu na úkor ostatních obyvatel. Chataři či chalupáři většinou nemají zájem zasahovat do vedení obce a zúčastňovat se společenských akcí. Stejný postoj převážně zastávají i vlastníci zemědělských velkofarek, jelikož mívají půdu pouze pronajatou od drobných a středních vlastníků. (Metodická podpora regionálního rozvoje, Aktéři rozvoje venkova, 2014)

1.2.3 Dokumenty regionální politiky

Má-li být regionální politika prováděna účelně, je zapotřebí, aby všechny úrovně postupovaly společně. Toho lze docílit pomocí rozvojových dokumentů. Na úrovni Evropské unie se jedná o Strategické obecné zásady společenství. (Stejskal, Kovárník, 2009) Tyto zásady představují rámcový strategický dokument pro politiku soudržnosti. Navrhuje je Evropská komise, přijímá Rada EU a schvaluje Evropský parlament. (Wokoun, 2008) Na základě Strategických obecných zásad si členské státy Evropské unie stanoví své priority v oblasti regionální politiky. Obecné zásady pomáhají k dosažení jednotlivých cílů Společenství, které vycházejí především z Lisabonské strategie. Jedná se o cíle související s investicemi, zaměstnaností, růstem, znalostmi a inovacemi, územní soudržností a spoluprací. Strategické obecné zásady obsahují nejen hlavní zásady pro regionální politiku na léta 2007 – 2013, ale také vymezují orientační rámec pro intervenci Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu. (Přehledy právních předpisů EU, Politika soudržnosti na podporu růstu a zaměstnanosti: strategické obecné zásady Společenství, 2007)

Na úrovni státu je pro Českou republiku důležitý Národní rozvojový plán, Strategie regionálního rozvoje České republiky, Národní strategický referenční rámec a Rámec podpory společenství. (Stejskal, Kovárník, 2009)

Národní rozvojový plán je hlavním strategickým dokumentem České republiky pro uplatňování hospodářské a sociální soudržnosti, popisující hlavní rozvojové problémy země. (Boháčková, Hrabánková, 2009) Vyhodnocuje stav a vývoj země v různých oblastech (hospodářské, sociální a politické), její ambice a cíle v následujících letech. Popisuje, jakým způsobem chce členská země získat podpory ze strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti. Obsahuje také zdůvodnění nezbytnosti podpor, globální cíl, specifické cíle a operační programy, které je naplní. (Evropské strukturální a investiční fondy, Národní rozvojový plán (NRP, 2009)

Národní strategický referenční rámec ČR vychází z povinností členského státu definovaných Evropskou radou a musí projít schválením Evropské komise. Výhodiskem pro jeho zpracování je Národní rozvojový plán České republiky k danému období. Dokument se zaměřuje na identifikaci silných stránek země pro posilování její konkurenceschopnosti, ale také slabých stránek, které mohou zemi v rozvoji bránit. Strategie se odvíjí od klíčových evropských i domácích dokumentů, kterými jsou

například Strategické obecné zásady Společenství, Strategie udržitelného rozvoje nebo Strategie hospodářského růstu. Národní strategický referenční rámec obsahuje systém operačních programů politiky hospodářské a sociální soudržnosti, jejichž prostřednictvím budou jednotlivé cíle regionální politiky realizovány. (Evropské strukturální a investiční fondy, Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – verze červenec 2007, 2009)

Strategie regionálního rozvoje České republiky je základním dokumentem regionální politiky ČR na úrovni státu, která obsahuje zejména rozbor stavu regionálního rozvoje, popisuje silné a slabé stránky v rozvoji jednotlivých krajů a okresů, strategické cíle regionálního rozvoje v ČR, vymezení státem podporovaných regionů a doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti. (Wokoun, 2008, str. 415)

„Strategie regionálního rozvoje ve svém pojetí respektuje cíle regionální politiky EU a předpokládá maximální míru využití všech možností, které ČR z členství v EU vyplývají. Formuluje souhrnně cíle, problémové okruhy a priority, které bude třeba zabezpečovat při zajišťování politiky regionálního rozvoje v ČR a přesahy mezi evropskou regionální politikou a regionální politikou ČR.“ Strategie se odvíjí od Strategie udržitelného rozvoje České republiky, Strategie hospodářského růstu ČR a Národního programu reforem. Je výchozím podkladem pro Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006)

1.3 Programové období 2007 – 2013

Pro programové období 2007 – 2013 bylo na regionální politiku ve všech členských státech vyčleněno více než 347 miliard eur, což představovalo přes třetinu evropského rozpočtu pro toto rozpočtové období. ČR mohla z těchto prostředků vyčerpat více než 26 miliard eur. Využívání financí z evropského rozpočtu bylo samozřejmě upraveno nařízením EU. Jednotlivé strategie a oblasti pro čerpání evropských prostředků byly stejně jako operační programy obsaženy v Národním strategickém referenčním rámci, který si vytvořil každý členský stát. (Evropské strukturální a investiční fondy, Programové období 2007 – 2013, 2009)

Pro období 2007 – 2013 si ČR vyjednala 26 operačních programů, které byly schváleny Evropskou komisí. Finance se mohly čerpat prostřednictvím Ministerstva zemědělství ČR, Státního zemědělského intervenčního fondu ČR, Státního fondu životního prostředí ČR, a také přes územně vymezené Regionální rady soudržnosti. (Hrabánková, Řehoř, Rolínek, Svatošová, 2011)

1.3.1 Cíle regionální politiky pro programové období 2007 – 2013

Cíle programovacího období 2007 – 2013 jsou obsaženy v Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti. Regionální politika v tomto období sledovala tři hlavní cíle, kterými byli Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce. (Boháčková, Hrabánková, 2009)

Cíl Konvergence

Tento cíl se týkal regionů odpovídajících úrovni NUTS II, které měly nízkou úroveň hrubého národního produktu, zaměstnanosti a hrubý domácí produkt na obyvatele byl zde nižší než 75 % průměrného HDP v EU v letech 2000 – 2002. Z tohoto cíle mohly čerpat také země, jejichž hrubý národní důchod na obyvatele byl nižší než 90 % průměru tohoto ukazatele pro celou EU na základě údajů Společenství za období 2001 – 2003. V ČR pod tento cíl spadaly všechny regiony soudržnosti s výjimkou Prahy. Hlavním úkolem bylo vytvořit podmínky pro zvyšování růstu a podpořit faktory vedoucí ke skutečnému sblížení pro nejméně rozvinuté členské státy a regiony EU. Opatření probíhala zejména v oblasti investic do hmotného a lidského kapitálu, rozvoje inovací, rozvoje znalostní

společnosti, zlepšování schopnosti adaptace na ekonomické a sociální změny, růstu kvality životního prostředí a výkonnosti institucionální správy. (European Regional Policy, 2007)

Tento cíl byl realizován prostřednictvím sedmi regionálních operačních programů a osmi tematických operačních programů. V tabulce č. 3 můžeme vidět názvy a stručný popis jednotlivých operačních programů. (Evropské strukturální a investiční fondy, Operační programy 2007 – 2013, 2009)

Tabulka 3: Regionální operační programy

Regionální operační program	Globální cíl	Zaměření
ROP NUTS II Severozápad	Zvýšení kvality fyzického prostředí, přeměna sociálních a ekonomických struktur regionu, předpokládající zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel.	Zlepšení dopravní dostupnosti, rozvoj infrastruktury a služeb cestovního ruchu, příprava menších podnikatelských ploch, zlepšování podmínek k životu v obcích a na venkově prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury.
ROP NUTS II Moravskoslezsko	Globální cíl nebyl určen.	
ROP NUTS II Jihovýchod	Globální cíl nebyl určen.	
ROP NUTS II Severovýchod	Zvýšení kvality životního prostředí regionu, vedoucí ke zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel.	
ROP NUTS II Střední Morava	Globální cíl nebyl určen.	
ROP NUTS II Jihozápad	Zvýšení konkurenceschopnosti a aktivity regionu v zájmu zvyšování kvality života jejich obyvatel.	
ROP NUTS II Střední Čechy	Vytvoření podmínek pro dynamický růst HDP regionu a zajištění vysoké kvality života obyvatel měst i venkova prostřednictvím zvýšení atraktivity regionu pro bydlení, podnikání, investice a cestovní ruch.	

Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy, 2009, vlastní zpracování

V tabulce č. 4 můžeme vidět názvy a zaměření jednotlivých operačních programů.

Tabulka 4: Tematické operační programy

Tematický operační program	Zaměření
OP Doprava	Zkvalitnění infrastruktury a vzájemné propojenosti železniční, silniční a říční dopravy v rámci tzv. transevropských dopravních sítí.
OP Životní prostředí	Zlepšování kvality životního prostředí, stavu ovzduší, vody a půdy, řešení problematiky odpadů a průmyslového znečištění, podpora péče o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie, budování infrastruktury pro environmentální osvětu.
OP Podnikání a inovace	Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a přenosu výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské praxe, podpora vzniku nových a rozvoj stávajících firem, jejich inovační potenciál, podpora využívání moderních technologií a obnovitelných zdrojů energie.
OP Výzkum a vývoj pro inovace	Posilování výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu ČR prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a jejich spolupráce se soukromým sektorem, podpora vybavení výzkumných pracovišť moderní technikou, budování nových výzkumných pracovišť a zvyšování kapacity terciárního vzdělávání.
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	Snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce a profesního vzdělávání, začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy, zlepšení mezinárodní spolupráce v uvedených oblastech.
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	Zkvalitnění a modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení, utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity, podpora spolupráce zúčastněných subjektů.
Integrovaný operační program	Řešení společných regionálních problémů v oblasti infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územního rozvoje, rozvoj informačních technologií ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podpora cestovního ruchu, kulturního dědictví, zlepšování prostředí na sídlištích, rozvoj systémů územních politik.
OP Technická pomoc	Podpora jednotného přístupu na národní úrovni pro zajištění aktivit efektivního řízení, kontroly, sledování a vyhodnocování realizace Národního strategického referenčního rámce ČR 2007 – 2013, realizace aktivit souvisejících s řízením operačních programů s přesahem napříč všemi operačními programy.

Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy, 2009, vlastní zpracování

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Smyslem tohoto cíle bylo posílení konkurenceschopnosti a přitažlivosti regionů včetně posílení zaměstnanosti a zlepšování životního prostředí pomocí inovačních

projektů. Pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost územně spadaly regiony na úrovni NUTS II nebo NUTS I, které nespádaly pod cíl Konvergence a také regiony, které byly v programovacím období 2000 – 2006 zařazeny do cíle Konvergence, ale nyní nesplňovaly kritéria způsobilosti pro zařazení do tohoto cíle. V ČR sem patřilo Hlavní město Praha. (Stejskal, Kovárník, 2009)

Tento cíl obsahoval dva operační programy, jejichž zaměření je popsáno v následující tabulce č. 5. (Evropské strukturální a investiční fondy, Operační programy 2007 – 2013, 2009)

Tabulka 5: Operační programy pro Hlavní město Praha

Operační program	Zaměření
OP Praha Konkurenceschopnost	Podpora investičních projektů zaměřených především na podporu veřejné dopravy a dopravní dostupnosti v Praze, podpora inovací, informačních a komunikačních technologií, podnikání a zlepšování životního prostředí v Praze.
OP Praha Adaptabilita	Podpora neinvestičních projektů zaměřených na vzdělávání, sociální integraci, podporu zaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji.

Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy, 2009, vlastní zpracování

Cíl Evropská územní spolupráce

Cíl Evropská územní spolupráce byl zaměřen na posílení přeshraniční spolupráce prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, nadnárodní spolupráci prostřednictvím opatření souvisejících s prioritami Společenství, jehož úkolem byl integrovaný územní rozvoj. Dále na posílení meziregionální spolupráce a výměnu zkušeností. V příhraničních oblastech v této době žilo cca 181,7 milionu obyvatel a všechny regiony a občané EU spadali do jedné ze stávajících třinácti oblastí nadnárodní spolupráce. (European Commission, 2006)

Prostředky bylo možno čerpat z devíti operačních programů, viz tabulka 6. (Evropské strukturální a investiční fondy, Operační programy 2007 – 2013, 2009)

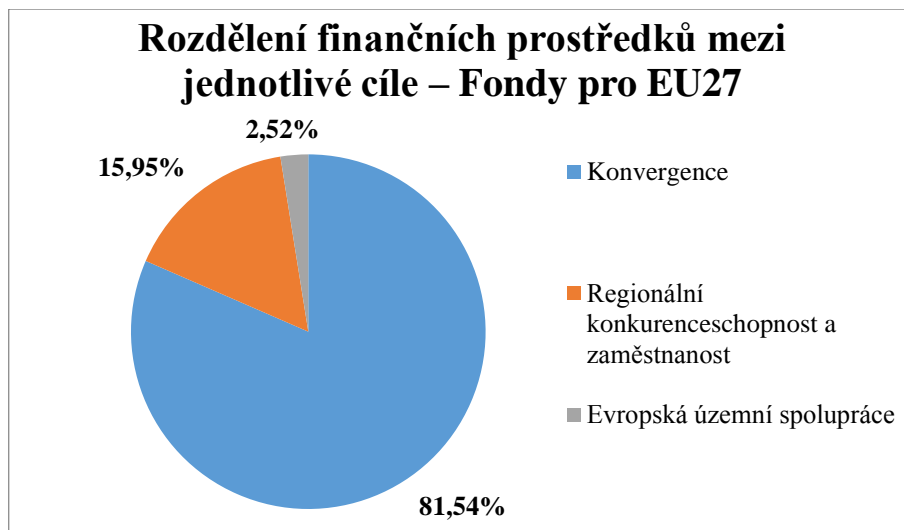
Tabulka 6: Operační programy cíle Evropská územní spolupráce

Operační program	Zaměření
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko	Podpora přeshraniční spolupráce, kulturní a komunální spolupráce, rozvoj cestovního ruchu, podpora vzdělání a sociální integrace, zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu a ochrana životního prostředí.
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko	Zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu, ochrana životního prostředí, podpora rozvoje přeshraniční infrastruktury a služeb cestovního ruchu, podpora vzdělávání a sociální integrace, podpora spolupráce hospodářských subjektů a transferu technologií, podpora přeshraniční spolupráce a územních samospráv na obou stranách hranice.
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko	
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko	
OP Přeshraniční spolupráce	
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko	
OP Mezuregionální spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko)	Spolupráce mezi veřejnými orgány a institucemi s charakterem veřejných orgánů na regionální a místní úrovni s cílem výměny a přenosu zkušeností a zajištění společného rozvoje přístupů a nástrojů, které zlepšují účinnost politiky regionálního rozvoje.
OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie, část Ukrajiny)	Spolupráce mezi veřejnými orgány a institucemi s charakterem veřejných orgánů s cílem výměny a přenosu zkušeností především v oblastech inovací, dopravní dostupnosti, životního prostředí a zvyšování atraktivity měst a regionů.
Síťový operační program ESPON 2013 (všechny členské státy, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU)	Podpora územního plánování a regionálního rozvoje, poskytování informací, analýz, scénářů, map, databází, indikátorů atp., přispívajících k vyváženému rozvoji regionů či větších územních celků.
Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy)	Posílení efektivnosti a zkvalitnění aktivit územní spolupráce v členských státech EU a dalších zemích zapojených do programu, zejména šíření znalostí, zkušeností a dalších výstupů z programů přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce.

Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy, 2009, vlastní zpracování

Rozdělení finančních prostředků pro naplnění jednotlivých cílů pro země Evropské unie je ukázáno na grafu č. 1.

Graf 1: Rozdělení finančních prostředků fondů EU mezi cíle regionální politiky v období 2007 – 2013

Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy, 2009, vlastní zpracování

1.3.2 Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Tři nejdůležitější cíle politiky rozvoje venkova vyplynuly ze závěrů konference o rozvoji venkova konané v Salzburgu roku 2003 a ze zasedání Evropské rady v Lisabonu a Göteborgu. Těmito cíli jsou:

- zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví;
- zlepšování životního prostředí a krajiny podporou hospodaření s půdou;
- zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace hospodářské činnosti.

Každému z cílů by měla odpovídat určitá tematická osa. Tři tematické osy byly doplněny tzv. metodologickou osou, která byla zaměřena na přístup LEADER. (European Commission, Directorate–General for Agriculture and Rural Development, 2006) Tento přístup je iniciativou Evropského společenství, jejímž cílem je posílení rozvojového potenciálu venkovských oblastí. (European Court of Auditors, 2010)

Aby byl program vyvážený, bylo nutno zajistit alespoň minimální financování pro každou z os. (European Commission, Directorate – General for Agriculture and Rural Development, 2006)

Osa I: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Osa I se zaměřila na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Na tuto osu bylo vynaloženo 22,39 % z celkových prostředků Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

Hlavní prioritou této osy byla modernizace zemědělských podniků, pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům. Z tohoto důvodu bylo na tyto účely určeno největší množství finančních prostředků (85, 5 %). Podstatně méně financí (14, 5 %) bylo vynaloženo na druhou prioritu této osy, kterou byl přenos znalostí. Cílem bylo vytvořit dynamické zemědělsko–potravinářské prostředí, rozšířit vzdělávání a poradenství a snížit věkový průměr pracovníků v zemědělství.

Jednotlivými opatření osy I, patřící pod prioritu Modernizace, inovace a kvalita, byly investice do lesů, modernizace zemědělských podniků, přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům, pozemkové úpravy a seskupení producentů.

Mezi opatření v rámci druhé priority Přenos znalostí bylo zařazeno další odborné vzdělávání a informační činnost, zahájení činnosti mladých zemědělců, předčasné ukončení zemědělské činnosti a využívání poradenských služeb.

Osa II: Zlepšování životního prostředí a krajiny

Osa II se zaměřila především na zlepšování životního prostředí a krajiny a udržitelné využívání zemědělské a lesní půdy. Hlavní prioritou se stala biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přírodní hodnotou a tradičních zemědělských krajín. Cílem této priority byla podpora zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí vedoucí k biologické rozmanitosti a podpora vhodných zemědělských systémů pro zachování venkovské krajiny. Neméně významným cílem byla i podpora ochrany životního prostředí na zemědělské půdě a v lesních oblastech s vysokou přírodní hodnotou.

Opatření spadající pod tuto prioritu byly platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech, platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku, agroenvironmentální opatření – postupy šetrné k životnímu prostředí,

agroenvironmentální opatření – ošetřování travních porostů, platby v rámci Natury 2000 v lesích, lesnicko–environmentální platby.

Druhou prioritou byla ochrana vody a půdy, jež si dala za cíl ochranu jakosti povrchových a podzemních vodních zdrojů prostřednictvím opatření zaměřených na protierozní ochranu a vhodné používání zemědělského půdního fondu. Pod tuto prioritu patřila dvě opatření a to agroenvironmentální opatření – Péče o krajinu a platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku.

Poslední prioritou této osy bylo zmírňování klimatických změn, jehož záměrem byla podpora využívání obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím stávajícího lesního potenciálu a možností jeho rozšíření a zachování pozitivních funkcí lesa.

Pro dosažení cíle byly určeny dvě opatření zaměřující se na zalesňování zemědělské půdy a obnovu lesního potenciálu po kalamitách a podporu společenských funkcí lesů.

Z uvedených tří priorit Osy II bylo nejvíce financí přiřazeno prioritě první – více než 80 % fondů Osy II. S nejméně fondy se musela spokojit priorita třetí – necelých 6 %. (Ministerstvo zemědělství ČR, 2010)

„Částka pro prioritu první odráží skutečnost, že zemědělská krajina je kriticky důležitá pro uchování české přírodní rozmanitosti a tato rozmanitost významně klesala v posledních desetiletích. Zachování přírodní rozmanitosti má ekonomický, ekologický, estetický a etický význam. Relativně nízká částka pro prioritu třetí odráží fakt, že pro zmírnění klimatických změn bude klíčová situace v průmyslové, nikoliv v zemědělské výrobě.“ (Pělucha a kol., 2006, str. 112)

Osa III: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Hlavním cílem Osy III bylo zajistit „živý venkov“ a pomoci udržet a zlepšovat sociální a hospodářskou strukturu zejména v odlehlejších venkovských oblastech, které jsou často postiženy vylidňováním. Investice do širšího hospodářství venkova a venkovských společenství jsou velice důležité nejen z pohledu zvyšování kvality života v těchto oblastech prostřednictvím lepšího přístupu k základním službám a infrastruktuře, ale i z pohledu zlepšení životního prostředí.

Zvýšení přitažlivosti rurálních oblastí vyžaduje také podporu udržitelného růstu a vytváření nových pracovních příležitostí, a to především pro mladé lidi a ženy. Dále pak usnadnění přístupu k moderním informačním a komunikačním technologiím.

Klíčovou úlohu zde hraje diverzifikace činností vykonávaných uvnitř zemědělských hospodářství směrem k nezemědělským činnostem, pomoc při činnostech prováděných mimo zemědělská hospodářství a posílení vazeb mezi zemědělstvím a ostatními odvětvími v hospodářství venkova. (Pělucha a kol., 2006)

Osa III obsahovala tři základní priority, kterými byly tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, podmínky růstu a kvalita života na venkově a vzdělávání.

První priorita si kladla za cíl vytvořit pracovní místa a zajistit tak vyšší příjmovou úroveň obyvatel venkova rozvojem. Podporovala také diverzifikaci aktivit na venkově a venkovskou turistiku. Opatření spadající pod první prioritu byla diverzifikace činností nezemědělské povahy, podpora zakládání podniků a jejich rozvoje a podpora cestovního ruchu.

Druhá priorita se snažila vytvořit podmínky růstu ve venkovských oblastech. Podporovala vybavení a vzhled vesnic a veřejných prostranství, zabezpečení rozvoje venkovské infrastruktury s cílem rozvoje malého a středního podnikání a zlepšení životního prostředí venkovských sídel. V rámci této priority byla dostupná dvě opatření, a to obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby a ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova.

Poslední priorita této osy nazvaná Vzdělávání si dala za cíl přispět k vyšší úrovni vzdělanosti a uplatnění na trhu práce venkovských obyvatel, a to rozvojem poradenství a vzdělávání, a zvýšit používání informačních a komunikačních technologií. (Ministerstvo zemědělství ČR, 2010)

Osa IV: Leader

Program Leader je dokument o plánování a provádění přístupu Leader vypracovaný členským státem a schválený Komisí. První programy Leader probíhaly již v letech 1991 – 1993, poté následovaly programy Leader II (1994 – 1999) a Leader+ (2000 – 2006). (European Court of Auditors, 2010) Metoda Leader se tak stala velice propracovanou a ověřenou a je možné její koncepci použít v rozsáhlejších měřítku. Hlavním cílem metody Leader je pomoci občanům rurálních oblastí, aby se zamýšleli nad dlouhodobým potenciálem svých oblastí, a současně podporovat zavádění integrovaných, vysoce kvalitních a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj. Přijatá opatření byla

zaměřena na místní akční skupiny, realizaci místní rozvojové strategie a realizaci projektů spolupráce. (Pělucha a kol., 2006)

V rámci prvního opatření byly podporovány místní akční skupiny, které v souladu s principem Leader zajišťují realizaci svého Strategického plánu Leader. Místní společenství je složené ze subjektů, které reprezentují veřejné i soukromé místní socioekonomické zájmy, přičemž na rozhodovací úrovni nesmí ani veřejný sektor ani žádná z jednotlivých zájmových skupin představovat více než 49 % hlasovacích práv. Ke konci roku 2009 bylo ve třech fázích vybráno k podpoře celkem 112 místních akčních skupin. (Ministerstvo zemědělství ČR, Výroční zpráva o implementaci programu rozvoje venkova ČR 2007– 2013 za rok 2013, 2014)

„Na základě opatření realizace místní rozvojové strategie mohla být poskytnuta podpora na projekty, které byly v souladu se schváleným Strategickým plánem Leader místní akční skupiny a příslušnými podmínkami opatření programu rozvoje venkova. Projekty k realizaci vybírala na základě předem stanovených bodovacích kritérií místní akční skupina prostřednictvím své výběrové komise. Do bodovacích kritérií muselo být jako kritérium zahrnuto uplatňování inovačních přístupů.“ (Ministerstvo zemědělství ČR, 2010)

Opatření realizace projektů a spolupráce mělo relativně nejmenší podíl v této ose. Finance mohly být poskytnuty na projekty spolupráce mezi územími na národní úrovni nebo nadnárodní spolupráce s cílem povzbudit spolupráci mezi místními akčními skupinami v rámci členských států a na území třetích zemí. (Ministerstvo zemědělství ČR, 2010)

2 Metodika

Bakalářská práce je zaměřena na zhodnocení programovacího období 2007 – 2013, a to z pohledu rozvoje venkovských obcí v Jihočeském kraji. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou.

Pro zpracování teoretické části je nejprve nutno nastudovat potřebnou odbornou literaturu, zákony a dokumenty týkající se rozvoje venkova. Nejprve bude uvedena obecná charakteristika venkova, jeho vymezení a typologie. Následně bude popsána úloha regionální politiky, její nástroje, aktéři a dokumenty týkající se regionální politiky. Závěr teoretické části bude zaměřen na programovací období 2007 – 2013, jeho cíle a na Program rozvoje venkova 2007 – 2013. Všechny zdroje použité k vypracování teoretické části budou shrnuty v Seznamu použitých zdrojů.

Praktická část bude rozdělena do dvou kapitol. V první kapitole bude představen Jihočeský kraj a jeho charakteristika. Druhá kapitola se bude věnovat vyhodnocení výzkumu. Data pro výzkum budou získána dotazníkovým šetřením, kterého se zúčastní starostové venkovských obcí různé velikosti v Jihočeském kraji¹. Ti budou odpovídat na otázky, které souvisejí s čerpáním dotací pro jejich obce, a budou mít možnost vyjádřit své názory k čerpání dotací. Dotazníkové šetření bude probíhat od 26. ledna do 5. března 2015. K vytvoření dotazníku bude použit internetový server <https://docs.google.com/forms>, kde starostové obcí vyplňují dotazník online. Dotazník bude obsahovat 10 otázek, které budou jak uzavřené, tak polootevřené a otevřené. Výsledky budou zpracovány za pomoci programu Microsoft Excel a Microsoft Word. Z důvodu lepší přehlednosti budou výsledky výzkumu doplněny grafy a tabulkami.

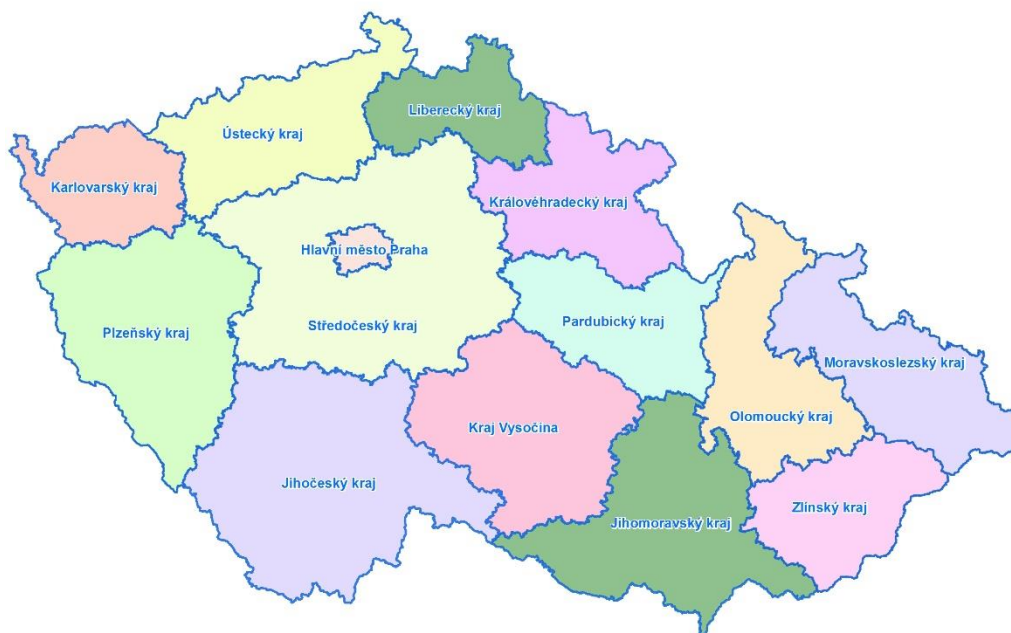
¹ Dle typologie používané v Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013.

3 Praktická část

3.1 Charakteristika Jihočeského kraje

Jihočeský kraj se rozkládá v jižní části území ČR. Na západě sousedí s krajem Plzeňským, na severu s krajem Středočeským, na východě s Vysočinou a Jihomoravským krajem a na jihu hraničí se státními hranicemi s Rakouskem a Německem, viz obrázek 2. Rozloha kraje 10 057 km² zabírá 12,8 % z celé České republiky, což znamená, že patří mezi větší kraje, ale počtem obyvatel se řadí k těm menším. (Chromý, 2003) Koncem roku 2013 žilo v Jihočeském kraji více než 636 400 obyvatel, tedy 63 obyvatel na km².

Obrázek 2: Přehled krajů České republiky

Zdroj: Jihočeský kraj, Odkazy na zásady územního rozvoje ostatních krajů, 2009

Jihočeský kraj je dlouhodobě vnímán především jako zemědělská oblast s rozvinutým rybníkářstvím a lesnictvím. Kraj představuje geograficky poměrně uzavřený celek, v jehož jádru se nachází Jihočeská kotlina. Jihočeský kraj na jihozápadě obklopuje Šumava, na severozápadě Brdy, na severu Středočeská vrchovina, na východě Českomoravská vrchovina a na jihovýchodě Novohradské hory. Jihočeská kotlina je tvořena Českobudějovickou a Třeboňskou pánví.

Převážná část území leží v nadmořské výšce 400 – 600 m, s čímž souvisejí drsnější klimatické podmínky. Území Jihočeského kraje náleží do povodí horní a střední Vltavy s přítoky Malší, Lužnicí, Otavou a mnohými dalšími. V minulosti zde bylo vybudováno

přes 7 000 rybníků, které v dnešní době zabírají více než 30 tisíc hektarů. Největšími rybníky nejen v Jihočeském kraji, ale i v ČR, jsou Rožmberk (490 ha), Bezdrev (450 ha) a Horusický rybník (415 ha). V tomto kraji se nachází také největší vodní plocha u nás, nazývaná Lipno (4 870 ha). (CZSO, Charakteristika kraje, 2015)

Jihočeský kraj není územím bohatým na suroviny, neboť zde nejsou téměř žádné zdroje energetických surovin. Významným přírodním bohatstvím jsou však rozsáhlé lesy, rozprostírající se na území Šumavy a Novohradských hor. Největší surovinové bohatství tvoří ložiska písků a štěrkopísků. Z ostatních surovin je významná také cihlářská hlína, kameniva a sklářské písky. (Faltová Leitmanová a kol., 2004)

Kvalita životního prostředí je v Jihočeském kraji v porovnání s jinými kraji Čech na vysoké úrovni. Nenajdeme zde větší zdevastovaná území a mnohé oblasti si díky malé hustotě osídlení uchovaly přirozený ráz. Nejen z tohoto důvodu má území kraje spíše charakter rekreační než průmyslově vyspělé oblasti. Snaha o zachování přírodního prostředí měla také za následek zřízení Národního parku Šumava, chráněných krajinných oblastí Šumava, Třeboňsko a Blanský les. Celkem je chráněno 20 % území kraje. (Chromý, 2003)

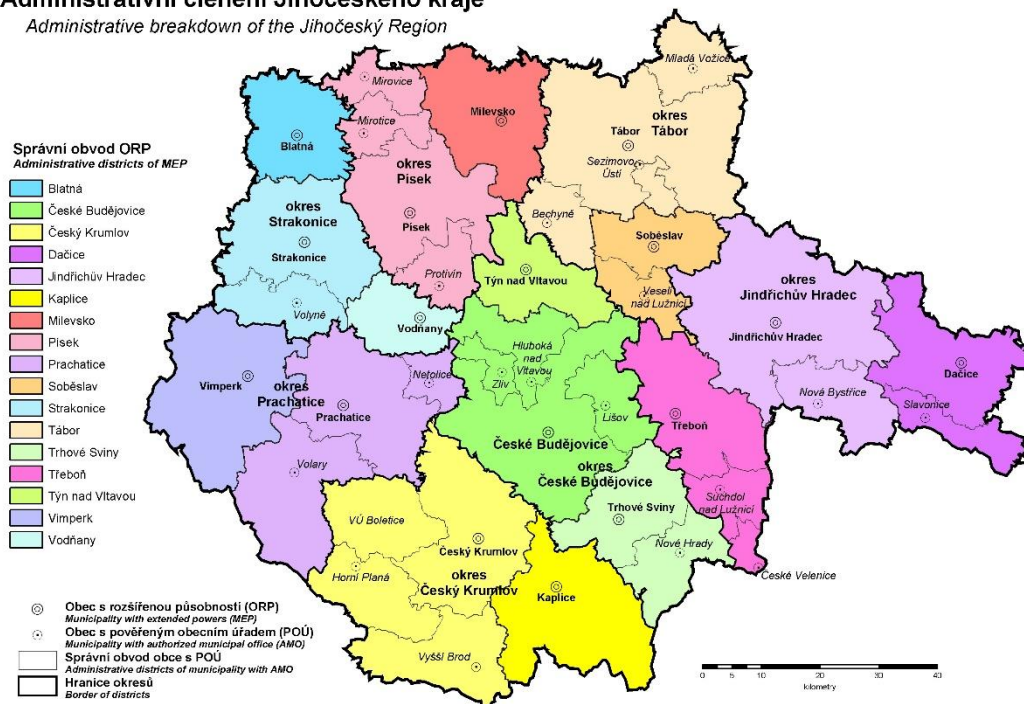
Jihočeský kraj patří díky své geografické poloze, přírodním podmínkám a historickým tradicím ke strategicky významným územím ČR. Skládá se ze sedmi okresů, kterými jsou České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor.

V Jihočeském kraji byly k 1. 1. 2003 zrušeny okresní úřady a jejich pravomoc a správa přešly z části na krajský úřad a z části na obce s rozšířenou působností a na obce s pověřeným obecním úřadem. V kraji tak vzniklo 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (viz obrázek 3) a 37 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. (Faltová Leitmanová a kol., 2004)

Obrázek 3: Administrativní členění Jihočeského kraje

Administrativní členění Jihočeského kraje

Administrative breakdown of the Jihočeský Region

Zdroj: CZSO, Administrativní členění Jihočeského kraje, 2015

Jihočeský kraj se na tvorbě hrubého domácího produktu ČR podílí 5,2 %, v přepočtu na jednoho obyvatele dosahuje 85,1 % republikového průměru a je tak mezi kraji na šesté pozici.

V zemědělské rostlinné výrobě převažuje pěstování obilovin, olejnin a píce, podstatná je také produkce brambor. Živočišná výroba se zaměřuje především na chov skotu a prasat. V Jihočeském kraji se vytváří přibližně 10 až 11 % zemědělské produkce celé republiky. Jelikož má v kraji dlouholetou tradici rybníkářství, pochází z jihočeských rybníků polovina produkce ryb ČR. Významný je také podíl v chovu vodní drůbeže.

Průmyslová výroba je koncentrována především v okresech České Budějovice, Tábor a Strakonice. Převažuje zde zpracovatelský průmysl, zabývající se výrobou motorových vozidel, přívěsů a návěsů, a výroba potravinářských výrobků. Podíl na tržbách průmyslových podniků ČR v roce 2013 činil pouze 4 %. (CZSO, Charakteristika kraje, 2015)

Na základě metody vymezení venkovského prostoru používané v této práci, podle které jsou za venkovské považovány obce do 2 000 obyvatel, se v Jihočeském kraji

nachází celkem 572 obcí venkovského charakteru. Tyto obce zabírají území o velikosti 7 773 km², což představuje přes 77 % území kraje. (CZSO, Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování, 2013) Dle této metodiky se nejvíce venkovských obcí nachází v okrese Strakonice (108 obcí) a nejméně obcí venkovského typu je pak v okrese Český Krumlov (39 obcí). (CZSO, Počet obyvatel v obcích Jihočeského kraje k 31. 12. 2013, 2014)

3.2 Dotazníkové šetření

Hlavní součástí praktické části je dotazníkové šetření, které bylo zaměřené na čerpání dotací venkovskými obcemi Jihočeského kraje. Cílem tohoto šetření je zjistit stávající situaci a stanovit nedostatky v oblasti poskytování dotací. Dotazník obsahuje deset otázek zaměřených na čerpání a využívání dotací a související skutečnosti. První dvě otázky zjišťovaly název obce a počet obyvatel. Polovina otázek byla otevřených a respondenti dostali možnost vyslovit svůj názor. Zbytek byly otázky polootevřené nebo uzavřené. Dotazník je uveden v příloze 1.

Dotazník byl vytvořen na internetové stránce docs.google.com/forms. Poté byl rozeslán elektronickou poštou všem 572 starostům jihočeských obcí do 2 000 obyvatel. Tento způsob distribuce se jevil jako nejvhodnější vzhledem k tomu, že ji využívá i Český statistický úřad.

Sběr dotazníků probíhal více než měsíc. Během této doby se vrátilo 107 více či méně vyplněných dotazníků, což představuje návratnost ve výši 18,7 %. Tyto dotazníky jsou na následujících stranách vyhodnoceny.

První otázka byla zaměřena na název obce a sloužila k uspořádání dotazníků a k případnému dohledání dalších informací o jednotlivých obcích.

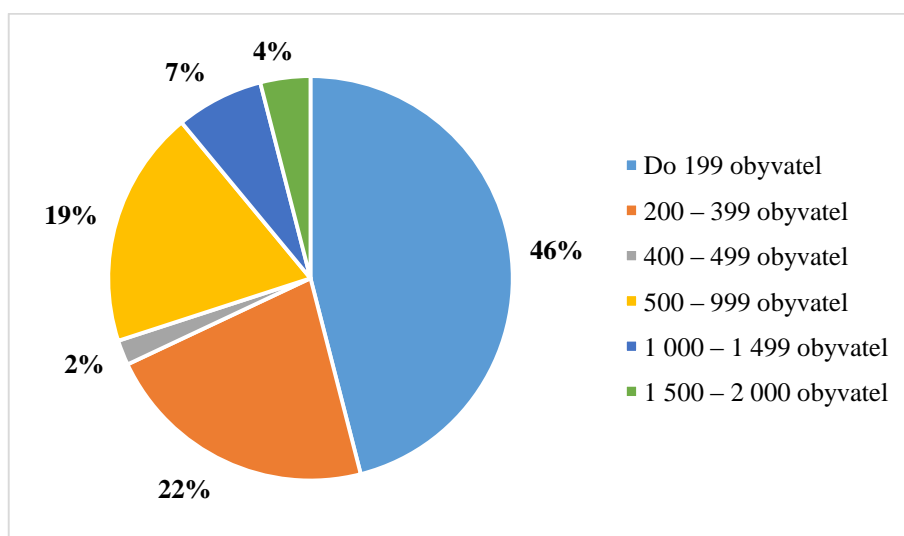
Tabulka 7: Jaký je počet obyvatel ve Vaší obci?

Odpo věď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 199 obyvatel	50	46
200 – 399 obyvatel	24	22
400 – 499 obyvatel	2	2
500 – 999 obyvatel	20	19
1 000 – 1 499 obyvatel	7	7
1 500 – 2 000 obyvatel	4	4
Celkem	107	100

Zdroj: vlastní zpracování

Druhá otázka byla použita k rozdělení obcí podle velikosti. Na základě odpovědí bylo možno pozorovat rozdílnost nebo naopak stejnorodost v odpovědích v závislosti na počtu obyvatel.

Graf 2: Jaký je počet obyvatel ve Vaší obci?

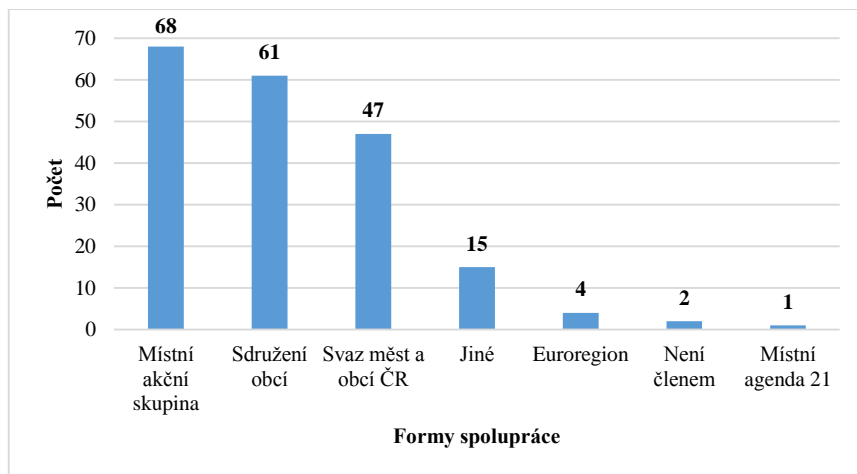

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 7 a grafu č. 2 vyplývá, že se dotazníkového šetření zúčastnily nejvíce obce do 199 obyvatel, jež představují 46 % celkové účasti. Dále následují obce od 200 do 399 obyvatel (22 %), obce s 500 až 999 obyvateli (19 %) a obce s 1 000 – 1 499

obyvateli (7 %). Obce s 1 500 – 2 000 obyvateli se zúčastnily pouze 4, což tvoří 7 % ze všech respondentů. Nejméně se zúčastnily obce s 400 – 499 obyvateli (2 %).

Graf 3: Je Vaše obec součástí následujících forem spolupráce obcí?

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 3 vyplývá, že nejvíce obcí je součástí Místní akční skupiny (68 respondentů – 33 %), následuje Sdružení obcí (61 respondentů – 30 %) a Svaz měst a obcí ČR (47 respondentů – 23 %). V kategorii jiné (8 %), byly vypsány formy spolupráce, např.: Čechy nad Zlato, Sdružení místních samospráv, Spolek pro obnovu venkova a Mikroregion. Členem Euroregionu jsou 4 obce a 2 obce (2 %) nejsou členem žádné formy spolupráce. Pouze 1 obec (1 %) je členem Místní agendy 21.

Jasnou převahu forem spolupráce, které se umístily na prvních dvou místech, lze vysvětlit faktem, že se tyto skupiny snaží o rozvoj regionu, ve kterém se dané obce nacházejí. Je tedy v zájmu jednotlivých obcí být součástí těchto forem spolupráce, jelikož tak mají větší šanci získat finanční podporu z Evropské unie či z národních programů. Členství ve Svazu měst a obcí je pro obce důležité z důvodu právního poradenství a informovanosti, proto není překvapením, že se tato forma spolupráce umístila na předních příčkách.

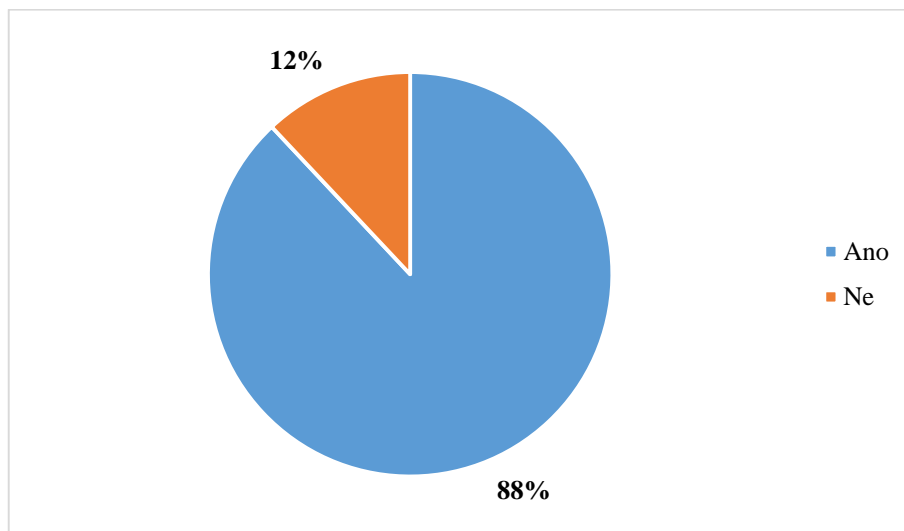
Tabulka 8: Čerpala Vaše obec v období 2007 – 2013 dotace (národní nebo z Evropské unie)?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	94	88
Ne	13	12
Celkem	107	100

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 4 byla rozřazovací vzhledem k tomu, že obce, které žádné dotace nečerpaly, neodpovídaly na některé z následujících otázek.

Graf 4: Čerpala Vaše obec v období 2007 – 2013 dotace (národní nebo z Evropské unie)?

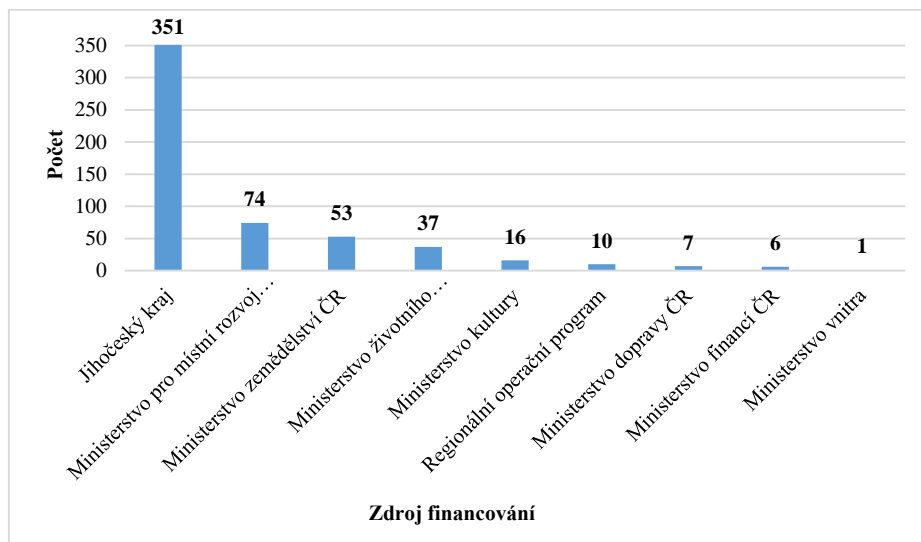
Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 8 a grafu č. 4 vyplývá, že 88 % zúčastněných obcí čerpalo v letech 2007 – 2013 dotace z evropského či státního rozpočtu. Pouze 13 obcí, představujících 12 %, nečerpalo žádnou podporu.

Podrobnější analýzou získaných dat bylo zjištěno, že největší počet obcí, které žádné dotace nečerpaly, patří do skupiny do 199 obyvatel (20 %). Dle průzkumu je to způsobeno především vysokou spoluúčastí obcí a náročnou přípravou projektové žádosti.

Následující otázka byla položena jako otevřená a někteří respondenti vyplnili pouze zdroj nebo program, nenapsali účel apod.

Graf 5: Pokud ano, napište zdroj financování, program, částku a účel.

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 5 vyplývá, že zúčastněné obce nejvíce čerpaly dotace od Jihočeského kraje (63 %) a to především z grantu Programu obnovy venkova (171 podpořených projektů – 49 %), dále pak z jejich jednotlivých dotací (162 podpořených projektů – 46 %) a z Programu rozvoje venkova (17 podpořených projektů – 5 %). Avšak Program obnovy venkova je zastřešován i Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Program rozvoje venkova Ministerstvem zemědělství ČR, proto byly některé projekty hrazeny z obou zdrojů. Z Ministerstva pro místní rozvoj ČR bylo podpořeno 74 projektů (13 %) a 53 projektů (10 %) z Ministerstva zemědělství ČR, z toho 39 projektů bylo podpořeno ze Státního zemědělského intervenčního fondu (74 %). Z Ministerstva životního prostředí ČR bylo podpořeno 37 projektů (7 %), z toho 21 projektů (57 %) prostřednictvím Státního fondu životního prostředí, 13 projektů (35 %) z Operačního programu Životní prostředí a 3 projekty (8 %) prostřednictvím programu Zelená úsporám. Ministerstvo kultury ČR podpořilo ve sledovaném období 16 projektů (3 %), 10 projektů (2 %) bylo podpořeno z Regionálního operačního programu a 7 projektů (1 %) z Ministerstva dopravy ČR. Ministerstvo financí ČR podpořilo 6 projektů (1 %) a Ministerstvo vnitra ČR projekt 1 (0, 2 %).

Z dotazníkového šetření dále vyplynulo, že některé obce čerpaly dotace na pracovní místa (14 obcí) a dotace na bydlení ze Státního fondu rozvoje bydlení (2 obce).

Z Evropského fondu regionálního rozvoje byly podpořeny 3 projekty a z fondu soudržnosti 2 projekty. Dotace na zřízení Czech POINT získalo 6 obcí.

Skutečnost, že obce nejvíce čerpaly dotace od Jihočeského kraje, je nejspíše dána lepší informovaností o jednotlivých výzvách a větším spektrem dotací, které od kraje byly nabízeny.

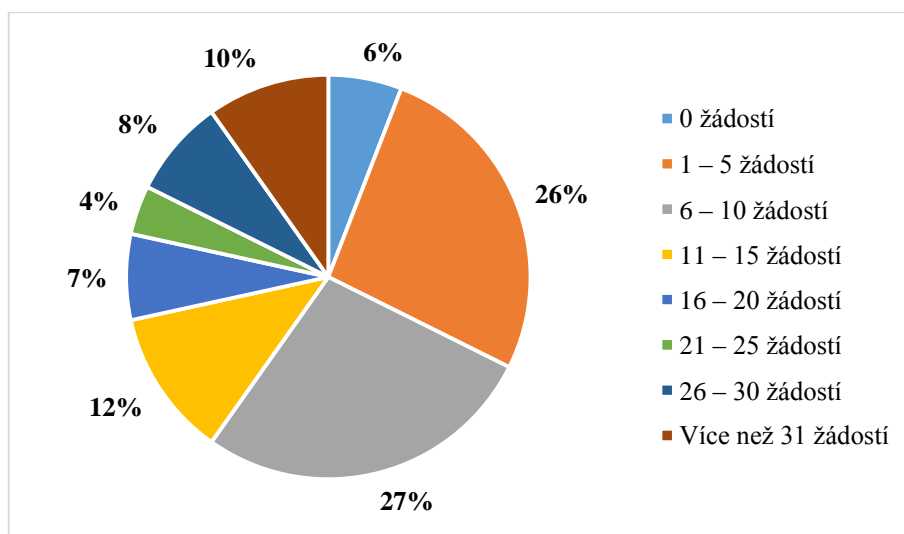
Tabulka 9: Kolik celkem podala Vaše obec žádostí o dotaci v období 2007 – 2013?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
0 žádostí	6	6
1 – 5 žádostí	27	26
6 – 10 žádostí	28	27
11 – 15 žádostí	12	12
16 – 20 žádostí	7	7
21 – 25 žádostí	4	4
26 – 30 žádostí	8	8
Více než 31 žádostí	10	10
Celkem	102	100

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka byla položena jako otevřená a až po vyhodnocení odpovědí bylo zvoleno odpovídající rozmezí.

Graf 6: Kolik celkem podala Vaše obec žádostí o dotaci v období 2007 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 9 a grafu č. 6 vyplývá, že v období 2007 – 2013 bylo nejčastěji podáno venkovskými obcemi 6 – 10 žádostí o dotace (27 %) a poté 1 – 5 žádostí (26 %) o dotace. 11 – 15 žádostí podalo 12 % venkovských obcí a více než 31 žádostí podalo 10 % obcí. 26 – 30 žádostí podalo 8 % venkovských obcí, následováno 16 – 20 žádostmi (7 %). 6 % venkovských obcí nepodalo žádost žádnou. Jedná se především o obce do 199 obyvatel (83 %). 4 % obcí podalo v daném období 21 – 25 žádostí.

Z výzkumu vyplynulo, že jednotlivé obce nejspíše neprojeví zájem o dotace nebo nenašly pro svou obec ty vhodné. Bariérou mohla být také obava, že vynaložené úsilí, čas a finance přijdou vniveč.

Někteří respondenti na danou otázku neodpověděli. Důvodem může být nevědomost nebo nutnost vyhledat potřebné informace.

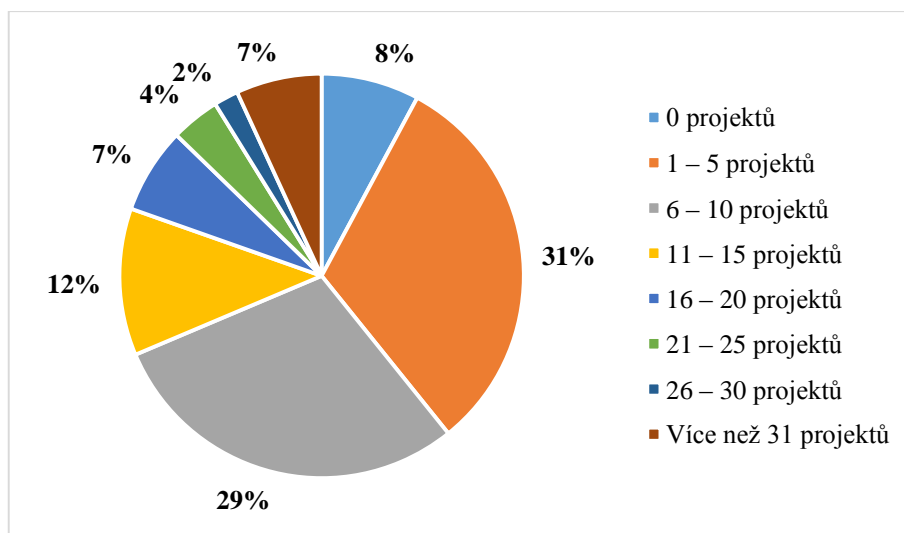
Tabulka 10: Kolik projektů bylo v období 2007 – 2013 nakonec podpořeno?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
0 projektů	8	8
1 – 5 projektů	32	31
6 – 10 projektů	30	29
11 – 15 projektů	12	12
16 – 20 projektů	7	7
21 – 25 projektů	4	4
26 – 30 projektů	2	2
Více než 31 projektů	7	7
Celkem	102	100

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka byla položena jako otevřená, a to z toho důvodu, že jednotlivé odpovědi byly zařazeny do kategorií podle otázky předchozí.

Graf 7: Kolik projektů bylo v období 2007 – 2013 nakonec podpořeno?

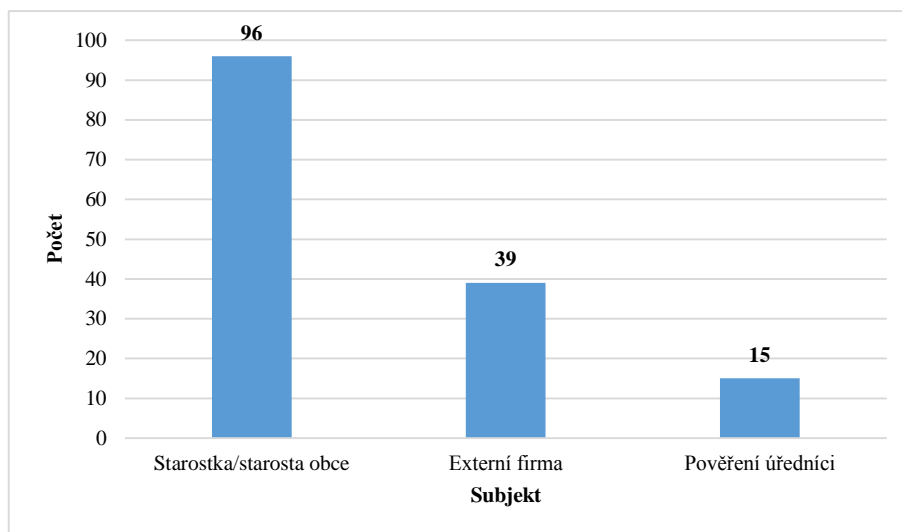
Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 10 a grafu č. 7 vyplývá, že ve sledovaném období byla venkovským obcím nejčastěji poskytnuta dotace na 1 – 5 projektů (31 %). Poté následovaly obce s 6 – 10 projekty (29 %) a 11 – 15 projekty (12 %). 8 % obcí nebyla poskytnuta dotace na žádný projekt. Opět se nejčastěji jednalo o obce do 199 obyvatel (75 %). 7 % obcí bylo

podpořeno u 16 – 20 projektů a také v kategorii nad 31 projektů. 4 % obcí obdržely dotace na 21 – 25 projektů a pouhá 2% procenta obcí na 26 – 30 projektů.

V další otázce měli respondenti možnost zvolit více odpovědí.

Graf 8: Kdo má ve Vaší obci na starosti přípravu projektové žádosti o dotace?

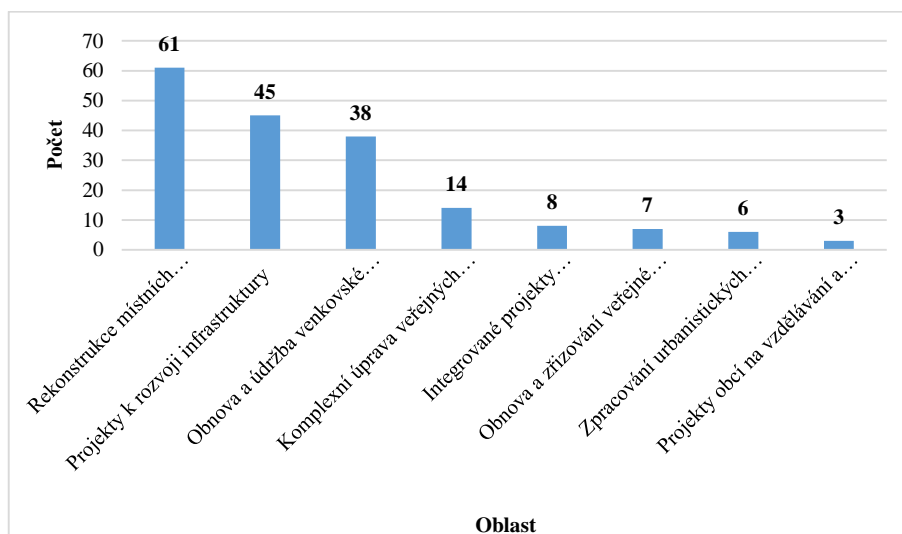
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 8 vyplývá, že v největším počtu obcí měli ve sledovaném období na starosti přípravu projektové žádosti starostky nebo starostové obce (96 obcí – 90 %). Externí firmu si na přípravu najmulo 39 obcí (36 %) a v 15 obcích (14 %) měli tuto problematiku na starosti pověření úředníci. Nutno dodat, že 31 % všech dotazovaných obcí volilo kombinaci více subjektů a to nejvíce v kategorii od 1 000 do 1 499 obyvatel (71 %).

Z odpovědi na tuto otázku lze usuzovat, že starostky/starostové obcí mají zájem o fungování své obce a usilují o úsporu peněz, které by museli zaplatit externí firmě za vypracování projektové žádosti.

Také u této otázky mohli respondenti zvolit více odpovědí.

Graf 9: Je podle Vás nějaká oblast nedostatečně financovaná?

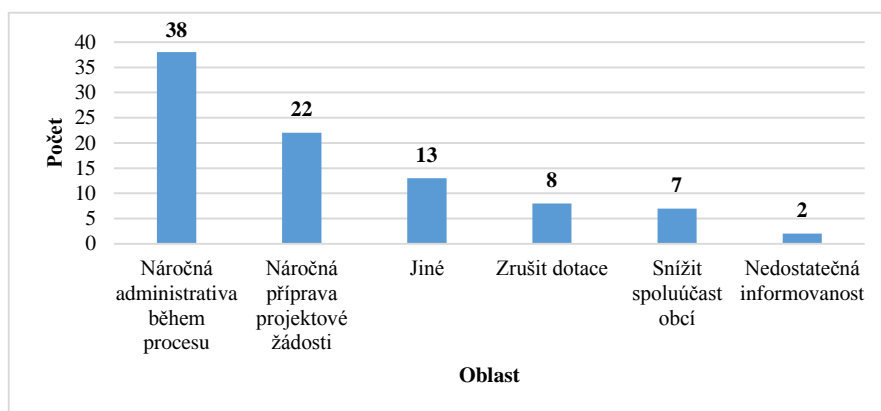
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 9 vyplývá, že obce nejčastěji postrádaly dotace v oblasti rekonstrukce místních komunikací, výstavby cyklistických a pěších stezek a rekonstrukce a výstavby veřejného osvětlení (61 respondentů – 33 %). Nejvíce se tento fakt dotkl obcí od 400 do 499 obyvatel (100 %) a obcí s 1 000 – 1 499 obyvateli (86 %). Dále obcím nejvíce chyběla podpora projektů k rozvoji infrastruktury (45 obcí – 25 %) a obnovy a údržby venkovské zástavby a občanské vybavenosti (38 respondentů – 21 %). Tuto kategorii nejvíce postrádaly obce do 199 obyvatel (42 %). Komplexní úprava veřejných prostranství byla nedostatečně financovaná pro 14 obcí (8 %) a integrované projekty venkovských mikroregionů pro 8 obcí (4 %). Zlomek obcí považoval za nedostatečně financované oblasti obnovy a zřizování veřejné zeleně (7 respondentů – 4 %) a zpracování urbanistických studií a územních plánů (6 obcí – 3 %). Nejmenšímu počtu obcí chyběly dotace zaměřující se na projekty obcí na vzdělávání a poradenství v oblastech rozvoje venkova a obnovy vesnice (3 obce – 2 %).

Rekonstrukce komunikací se opakují a z rozpočtu obce odčerpávají nemalé peníze. To je pravděpodobně důvod, proč obce nejčastěji postrádají více dotací tohoto druhu. Kromě toho výstavba cyklistických a pěších stezek je v dnešní době také velmi populární.

Tato otázka byla zvolena jako otevřená, a to z toho důvodu, aby respondenti mohli vyjádřit svůj názor.

Graf 10: Existuje něco, co by se podle Vás mělo na současné dotační politice změnit?

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 10 vyplývá, že největšímu počtu obcí ztěžovala práci náročná administrativa během procesu (38 obcí – 42 %). Náročná příprava projektové žádosti se nelíbila 22 obcím (24 %) a 13 obcí (15 %) zvolilo rozdílnou odpověď, než kterákoliv jiná obec. Mezi zmiňované problémy patřily např.: častá změna podmínek dotací, přístup hodnocení, nízké schválené dotace nebo příliš složitý Zákon o veřejných zakázkách. 8 dotazovaných obcí (9 %) by nejraději zrušilo dotace úplně a dané peníze přerozdělilo jednotlivým obcím podle počtu obyvatel. 7 obcí (8 %) by snížilo spoluúčast obcí a 2 obce (2 %) by si přály být více informovány.

Formální procesy související s vlastní realizací projektu jsou obtížné, není tedy překvapením, že obcím tento fakt nejvíce ztěžuje práci. Časté výtky k náročnosti přípravy projektové žádosti nejspíše souvisejí s tím, že nejčastěji tyto žádosti podávají starostky/starostové obce, jež se mohou ve spleťkách dokumentech snadno ztratit.

Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na rozvoj venkova a možnosti jeho financování z rozpočtu Evropské unie. Cílem této práce bylo zhodnocení programovacího období 2007 – 2013 z pohledu rozvoje venkovských obcí v Jihočeském kraji.

K vytvoření teoretické části bakalářské práce bylo nutné nastudovat příslušnou literaturu, a získané informace následně zpracovat. Nejprve se autorka zabývala charakteristikou venkova a venkovských obcí, vymezením venkova a jeho typologií. V práci je popsána role regionální politiky a cíle programovacího období 2007 – 2013.

V praktické části byl nejdříve charakterizován Jihočeský kraj a na závěr bylo vyhodnoceno dotazníkové šetření, které bylo provedeno mezi všemi starosty jihočeských venkovských obcí do 2 000 obyvatel.

Z dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 107 starostů, vyplynulo, že většina obcí využila možnosti získat prostředky z evropských dotací. Dále bylo zjištěno, že majoritnímu podílu obcí vyhovují spíše dotace od kraje než z různých ministerstev. Autorka se domnívá, že je to způsobeno tím, že administrativa spojená s těmito dotacemi je mnohem jednodušší a je zde větší šance dotaci získat. Největším problémem v oblasti evropských dotací se ukázalo být nedostatečné financování rekonstrukce místních komunikací, výstavby cyklistických a pěších stezek a rekonstrukce a výstavby veřejného osvětlení. Dále pak byla kritizovaná značná administrativní zátěž, která je s celým procesem spojena. Dle autorčina názoru by vhodným řešením mohlo být zjednodušení celého procesu, především tedy papírové agendy, a to například prostřednictvím jednotných formulářů. Je otázkou, zda pro další programovací období budou hlavní nedostatky odstraněny nebo alespoň minimalizovány, a dojde tak k efektivnějšímu využití prostředků a zachování rozvoje venkovských oblastí.

Summary

The bachelor thesis dealt with the rural development and its funding from the EU budget and its the goal was to evaluate the programming period 2007 – 2013 from the perspective of the rural development in South Bohemia.

Firstly, there was a study of literature, which helped to make the theoretical part of the thesis. The theoretical part was oriented to the characteristics of the rural area, rural municipalities and methodologies to classify regions into urban or rural. It also explained the role of the EU regional policy regarding the rural development. There was a detailed description of objectives of the programming period from 2007 to 2013, too.

In the practical part South Bohemia and the rural area of the region were described. Thanks to the survey, which was done through a questionnaire conducted with mayors of rural municipalities of different sizes, a quantitative analysis compared with a qualitative analysis was done. The results of the survey were used for construction of comparative graphs.

Seznam použitých zdrojů

Publikace:

Binek, J., Svobodová, H., Holeček, J., Galvasová, I., & Chabičovská, K. (2009).

Synergie ve venkovském prostoru. Aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno: GaREP Publishing.

Boháčková, I., & Hrabánková, M. (2009). Strukturální politika Evropské unie. Praha: C. H. Beck.

European Commission. (2006). Inforegio: Regions and Cities for Growth and Jobs: An overview of Regulations 2007– 2013 on Cohesion and Regional Policy. Brusel: Thierry Daman, Evropská komise.

European Commission, Directorate–General for Agriculture and Rural Development. (2006). The EU rural development policy 2007– 2013. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství.

European Court of Auditors. (2010). Implementation of the Leader approach for rural development. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie.

European Regional Policy. (2007). The Basic Essentials.

Faltová Leitmanová, I. (2004). Ekonomický rozvoj Jihočeského kraje. Praha: České vysoké učení technické v Praze.

Hrabánková, M., Řehoř, P., Rolínek, L., & Svatošová, L. (2011). Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně–ekonomický potenciál regionu. Brno: AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, s. r. o.

Chabičovská, K., Galvasová, I., Binek, J., Holeček, J., & Příbylíková, A. (2009). Rozvojový interaktivní audit – Přístupy k řešení disparit. Brno: GaREP Publishing.

Chromý, P. (2003). Jihočeský kraj. Edice Průvodce po České republice. Praha: Kartografie Praha, a. s.

Kouřilová, J. a kol. (2012). Synergie vztahu město–venkov. Praha: Alfa Nakladatelství.

Macháček, J., Říhová, G., Kolařík, P. a kol. (2012). Venkov v rámci inovativních přístupů. Praha: Alfa nakladatelství.

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. (2006). Strategie regionálního rozvoje České republiky. Praha.

Ministerstvo zemědělství České republiky. (2010). Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013. Praha.

Pělucha, M. a kol. (2006). Rozvoj venkova v programovacím období 2007 – 2013 v kontextu reformy SZP EU. Praha: IREAS.

Stejskal, J., & Kovárník, J. (2009). Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál.

Vanhove, N., & Klaassen, L. H. (1987). Regional Policy: A European Approach. Aldershot: Ashgate Publishing company.

Wokoun, R., Malinovský, J., Dambrovský, M., Blažek, J. a kol. (2008). Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde.

Wokoun, R., & Mates, P. (2006). Management regionální politiky a reforma veřejné správy. Praha: Linde.

Internetové zdroje:

CZSO: Obecné poznatky k vymezení venkova (2008). Dostupné na www:
[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/D60024EE21/\\$File/130808k01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/D60024EE21/$File/130808k01.pdf)

CZSO: Administrativní členění Jihočeského kraje (2015). Dostupné na www:
[http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/17001EE17B/\\$File/31010714m1.jpg](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/17001EE17B/$File/31010714m1.jpg)

CZSO: Charakteristika kraje (2015). Dostupné na www:
http://www.czso.cz/xc/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

CZSO: Počet obyvatel v obcích Jihočeského kraje k 31. 12. 2013 (2014). Dostupné na www: http://www.czso.cz/xc/redakce.nsf/i/mesta_a_obce

CZSO: Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (2013). Dostupné na www: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

Evropské strukturální a investiční fondy: Národní rozvojový plán (NRP) (2009). Dostupné na www: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/Narodni-rozvojovy-plan-\(NRP\)](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/Narodni-rozvojovy-plan-(NRP))

Evropské strukturální a investiční fondy: Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – verze červenec 2007 (2009). Dostupné na www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/c81992d9-a5a7-4382-a859-a7ec13e9d654/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CJ-cervenec>

Evropské strukturální a investiční fondy: Programové období 2007 – 2013 (2009). Dostupné na www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>

Jihočeský kraj: Přehled krajů České republiky (2009). Dostupné na www: <http://up.kraj-jihocesky.cz/?odkazy-na-zasady-uzemniho-rozvoje-ostatnich-kraju,209>

Metodická podpora regionálního rozvoje: Aktéři rozvoje venkova (2014). Dostupné na www: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Regiony regionální politiky EU (2012). Dostupné na www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>

Ministerstvo zemědělství České republiky: Výroční zpráva o implementaci programu rozvoje venkova ČR 2007 – 2013 za rok 2013 (2014). Dostupné na www: http://eagri.cz/public/web/file/333312/VZ_2013.pdf

OECD: Regional Typology (2011). Dostupné na www: http://www.oecd.org/gov/regional-policy/OECD_regional_typology_Nov2012.pdf

Přehledy právních předpisů EU: Politika soudržnosti na podporu růstu a zaměstnanosti: strategické obecné zásady Společenství (2007 – 2013) (2007). Dostupné na www: http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/job_creation_measures/g24230_cs.htm

Regionální politika – Inforegio: Fondy (2014). Dostupné na [www:](http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/index_cs.cfm)
http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/index_cs.cfm

Velický, J.: Klasifikace jednotek NUTS (2008). Dostupné na [www:](http://www.nuv.cz/cinnosti/analyzy-trhu-prace-rozvoj-kvalifikaci-dalsiho-vzdelavani/klasifikace-jednotek-nuts?highlightWords=nuts)
<http://www.nuv.cz/cinnosti/analyzy-trhu-prace-rozvoj-kvalifikaci-dalsiho-vzdelavani/klasifikace-jednotek-nuts?highlightWords=nuts>

Wokoun, R., Pělucha, M., & Kouřilová, J.: Obecná regionální politika (2011). Dostupné na [www:](http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/RP_regpol-obecnaucebnice.pdf) http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/RP_regpol-obecnaucebnice.pdf

Ostatní zdroje:

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR (2014).

Seznam obrázků

Obrázek 1: Typologie prostorů pro klasifikaci venkovských obcí.....	6
Obrázek 2: Přehled krajů České republiky	25
Obrázek 3: Administrativní členění Jihočeského kraje	27

Seznam tabulek

Tabulka 1: Regionální členění území v zemích Evropské unie	4
Tabulka 2: Zařazení územních jednotek České republiky v systému CZ–NUTS	4
Tabulka 3: Regionální operační programy	15
Tabulka 4: Tematické operační programy	16
Tabulka 5: Operační programy pro Hlavní město Praha.....	17
Tabulka 6: Operační programy cíle Evropská územní spolupráce	18
Tabulka 7: Jaký je počet obyvatel ve Vaší obci?	30
Tabulka 8: Čerpala Vaše obec v období 2007 – 2013 dotace (národní nebo z Evropské unie)?.....	32
Tabulka 9: Kolik celkem podala Vaše obec žádostí o dotaci v období 2007 – 2013?	34
Tabulka 10: Kolik projektů bylo v období 2007 – 2013 nakonec podpořeno?	36

Seznam grafů

Graf 1: Rozdělení finančních prostředků fondů EU mezi cíle regionální politiky v období 2007 – 2013.....	19
Graf 2: Jaký je počet obyvatel ve Vaší obci?.....	30
Graf 3: Je Vaše obec součástí následujících forem spolupráce obcí?	31
Graf 4: Čerpala Vaše obec v období 2007 – 2013 dotace (národní nebo z Evropské unie)?.....	32
Graf 5: Pokud ano, napište zdroj financování, program, částku a účel.	33
Graf 6: Kolik celkem podala Vaše obec žádostí o dotaci v období 2007 – 2013.....	35
Graf 7: Kolik projektů bylo v období 2007 – 2013 nakonec podpořeno?.....	36
Graf 8: Kdo má ve Vaší obci na starosti přípravu projektové žádosti o dotace? ...	37
Graf 9: Je podle Vás nějaká oblast nedostatečně financovaná?.....	38
Graf 10: Existuje něco, co by se podle Vás mělo na současné dotační politice změnit?	39

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník "Rozvoj venkova a možnosti jeho financování z rozpočtu EU"	
--	--

Příloha 1: Dotazník "Rozvoj venkova a možnosti jeho financování z rozpočtu EU"

Vážená paní starostko, vážený pane starosto,

ráda bych Vás poprosila o vyplnění tohoto dotazníku, zaměřujícího se na čerpání dotací z evropského rozpočtu venkovskými obcemi Jihočeského kraje. Mé jméno je Alena Boháčová, jsem studentkou Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity a tento dotazník je součástí mé bakalářské práce na téma Rozvoj venkova a možnosti jeho financování z rozpočtu EU.

Předem děkuji za spolupráci.

1. Jaký je název Vaší obce? Napište.

.....

2. Jaký je počet obyvatel ve Vaší obci? Vyberte.

- a. do 199 obyvatel
- b. 200 – 399 obyvatel
- c. 400 – 499 obyvatel
- d. 500 – 999 obyvatel
- e. 1 000 – 1 499 obyvatel
- f. 1500 – 2000 obyvatel

3. Je Vaše obec součástí následujících forem spolupráce obcí? Vyberte.

- a. Svaz měst a obcí ČR
- b. Sdružení obcí
- c. Místní akční skupina
- d. Místní agenda 21
- e. Euroregion
- f. Mikroregion
- g. Není členem
- h. jiné:

4. Čerpala Vaše obec v období 2007 – 2013 dotace (národní nebo z Evropské unie)? Vyberte.

- a. ano
- b. ne

5. Pokud ano, napište prosím zdroj financování (Krajský úřad, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj), program (v rámci jakého dotačního programu byla dotace získána), částku (dotace, kterou obec získala) a účel (na co byly dotační prostředky využity):

Zdroj	Typ programu	Částka	Účel

6. Kolik celkem podala Vaše obec žádostí o dotaci v období 2007 – 2013? Napište.

.....

7. Kolik projektů bylo v období 2007 – 2013 nakonec podpořeno? Napište.

.....

8. Kdo má ve Vaší obci na starosti přípravu projektové žádosti o dotace? Vyberte.

- a. starostka/starosta obce
- b. pověření úředníci
- c. externí firma

9. Je podle Vás nějaká oblast nedostatečně financovaná? Vyberte.

- a. obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti
- b. komplexní úprava veřejných prostranství
- c. obnova a zřizování veřejné zeleně

